TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

BR. 23

7. LIPNJA 1936.

21829

OBITELJ
ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 7. LIPNJA 1936.

NAŠ DOM

Napisao dr Zvonko Šprajcer

Porodica i dom spadaju zajedno tako usko, kao što ptičica spada k svome gnijezdu. Samo vucibatina kao vrabac zadovoljan je u svakoj rupici, a kadar je i da lastavicu istjera iz njezina doma, i da se u njemu ugnijezdi.

Svaka prava porodica stvara sebi ma i najmanji, najsiromašniji dom, a svaki dom opet formira čovjeka, koji u njemu stanuje.

Prava je umjetnost urediti primjeren dom, koji odgovara narodnom običaju, vremenu, vlastitom ukusu, položaju i znanju. U teška vremena, kao što su današnja, to je dvostruko teško. Kuće i kućni namještaji su tako skupi, a najamnine tako visoke, no ipak se razboritim radom i smišljenim nastojanjem može urediti, ma i u tuđoj kući, mali, topao kutić, u koji se je tako ugodno zavući pred olujama svakdašnje životne borbe.

Najveći je broj poteškoća našeg vremena ipak u nama samima. Donekle smo slični vrapcima, koji žele da se ugnijezde u lastavičja gnijezda. To jest, mi smo postali n e č e d n i i naši su zahtjevi p r e v e l i k i. Rado živimo preko svojih mogućnosti i rado prekoračujemo i krajnje okvire svog zvanja i staleža, hoćemo da se činimo višima, nego što to uistinu jesmo. A kako bismo se od srca nasmijali, kad bi žabe htjele da su kanarinci, kad bi crvendaći htjeli pjevati kao slavulji, pa kad bi gavranovi nastupali ponosno i kraljevski kao orlovi!

Napustili smo dobre tradicije naših djedova, odijevamo se i oblačimo često puta i suviše skupo i luksuzno, hoćemo da uredimo svoje stanove upravo raskošno, ne zadovoljavamo se jeftinim putovanjima, već tražimo i u tom ono, što je »gospodsko« i skupo, a i naše su zabave prepune zahtjeva. Mnogo, mnogo toga, što znatno prelazi naše snage i mogućnosti!

Druga je naša velika pogreška: opterećujemo svoja često znatno skučena i ograničena sredstva na tisuću nepotrebnih stvari, a ne štedimo za par velikih i važnih stvari. Kupujemo nepotrebne slatkiše, trčimo iz jednog zabavišta u drugo, kupujemo djeci nepotrebne, skupocjene igračke, koje stoje čitav mali kapitalčić, jer stoje nažalost veoma često najmanje toliko, koliko jedna nadnica većine naših nadničara. I naravski da onda nemamo, a niti možemo imati novaca, da sebi vremenom kupimo malu kućicu, a ako to ne, a ono barem koji lijep, probran komadić kućnog namještaja, vrijednu knjigu ili štogod drugo što bi moglo i našim potomcima ostati kao draga, a i barem nešto vrijedna uspomena.

Glavna je međutim naša pogreška ovo: ne živimo više unutra, nego živimo vani. Ne tražimo više vrijednosti u bitnosti, nego na površini, glavno nam je, kako stvar izvana izgleda, a ne ono, kakva je ona unutra, kakva je ona uistinu. O tome bi se mogle napisati čitave žalosne knjige. Tko da još vodi brigu o dobru svoje duše, kad je glavno, da tijelo može udovoljiti svim svojim, pa i neumjerenim prohtjevima. Pa što se tiče i samog tijela, ne mislimo baš mnogo samo na to, da ga sačuvamo zdravim, jakim i veselim, već više na to, kako ćemo mu u svakom smjeru udovoljiti i kako ćemo ga zabaviti.

Djecu ne odgajamo u učtivosti i u poštivanju starijih, već više u sposobnosti bezobirnog napredovanja u životu i u krivoj samosvijesti, koja prelazi u drzovitost i grubost. Ne resimo ih krepostima, glavno je, da su izvana dotjerana po najnovijoj modi.

A naša porodica? Ona se ne osniva toliko na domaćem ognjištu, na zajedničkoj trpezi, bračnoj vjernosti i zajedničkom podnašanju životnog i dobra i zla, nego više na slučaju, koristi i konvencijalnosti. Mi manje pripadamo svojoj porodici, a više raznim nažalost, često i ne baš najboljim društvima.

Naš dom? U njemu kao da ne stanujemo, nego njime reprezentiramo. Mi ne stanujemo komotno, udobno i nekako toplo, nego se stišnjavamo u kuhinjama, da ona »bolja soba« bude za one, koji nas na časak-dva posjete. Imamo paradne jastuke, paradne naslonjače, paradne sobe, paradne duše... parada... parada... sve parada.

Naravski, da su se sve te naše pogreške razvile pogubnim utjecajem izvana. Godine kad se novac lako zarađivao, a još lakše trošio, ubile su u nama smisao za smišljenu štednju; na sve nas strane na nepotrebne izdatke zavodi grozničava industrija, koja sa svojim proizvodima umjetno budi u nama sve nove i nove, a tako često, nepotrebne prohtjeve. Hoćemo da budemo i mučniji i pametniji i viši, nego što uistinu jasno, zato, jer smo vidjeli, da ljude ne sude po mozgu, srcu i duši, nego po odijevanju, stanu i razbacivanju novaca, i jer smo vidjeli zao primjer »boljih« staleža, koji su prezreli prave unutrašnje vrednote — redovito radi toga, jer ih uopće nisu ni imali.

Ali ne smetnimo s uma, da smo donekle i svi mi krivi radi opće pokvarenosti, jer smo i mi, ma i neznatni, dijelovi cjeline, javnosti i kolektiva.

Sve pojave mode, koja je apsolutan gospodar, »moramo« primijeniti na modu života, osbito na modu porodice i modu doma. Moda, koja sada vlada, vlada sama i potpuno, jer kraj nje još uvijek žive »dobra, stara vremena«, kada se je živilo čestito, pošteno i prijatno, iako nešto neudobno prema našem današnjem shvaćanju, teško i sporo. No glavno je ne toliko ono, što je sada, već ono, što dolazi.

Umjetnost stanovanja i uređenja doma od sutra i prekosutra, onakva, kakvu možemo vidjeti i upoznati u časopisima, izložbama i u osamljenim pokušajima njezinih pionira, ide za jakim pojednostavljenjem i istodobnim produbljenjem smisla za dom, za kuću. Ona doduše ne može zadržati dobroćudne udobnosti prošlosti, ali joj je isto tako strano i stilizirano nastojanje današnjice: pokazati se višim, nego što jesi. Ona hoće da iskoristi tehničke vrednote novog vremena, da potvrdi stvaran, trijezan duh stoljeća, ali da i u unutrašnjosti bude prava, i da odgovara našoj unutrašnjosti.

Nadamo se, da ćemo u budućnosti stvoriti novi, topao dom za sebe i za svoje, jer dolazi duh, koji nam daje, da slobodno zavirimo u tajnu i mistiku doma. U neprekrivenoj istinitosti moramo opet naći biće porodice, a to je, da ona bude prva i najdublja životna zajednica, bašča potomstva i njegova čudoređa. U odrešitoj istinitosti mora se opet naći i pravo biće doma, a to je topao i zgodan kutić, u kojem će se porodica razvijati u potrebnoj joj toplini, sačuvana od suviše jakog utjecaja ulice i nemilosrdne težine života.

Takvih nam domova ne treba, jer bez njih nema zadovoljnih pojedinaca, sretnih porodica i sređenih, za život sposobnih naroda.

ŽIVOT U VISINAMA

Napisao Multatuli

I.

Visoko, visoko u zraku lebdio je leptir. Veselio se radi svoje ljepote i svoje slobode, a nadasve je uživao gledajući sve ono, što je pod njim ležalo.

»Dođite k meni gore, dođite ovamo!« činilo se, da dovikuje svojoj braći, koja su duboko pod njim lepršala nad drvećem zemlje.

»O, ne, mi sišemo med i ostat ćemo dolje!«

»O kad biste znali, kako je krasno imati dalek vidokrug i sve vidjeti! Ta, dođite gore, dođite!«

»Ima li i gore cvijeća, iz koga bismo mogli sisati med, koji nam je potreban za život?«

»Odavle se mogu svi cvjetovi v i d j e t i i taj užitak . . .«

»Imaš li gore meda?«

Ne, to je istina, gore nije bilo meda!

Siromašni leptir, komu je bilo mrsko, da stanuje dolje, postajaše postepeno umoran . . .

Ali je ipak kušao da ostane na visini.

Činilo mu se tako lijepo da će moći sve vidjeti i jednim pogledom sve obuhvatiti.

Ali med . . . med? Ne, meda nije bilo gore!

I oslabi jadni leptir. Udarci njegovih krila bijahu sve tromiji. I on se spuštao sve niže i njegov je vidokrug postajao sve uži.

Nastojao je da ostane na visini . . .

No to mu nije pošlo za rukom, i on je padao . .

»Ej, pa evo tebe,« doviknuše mu braća. »Što smo ti mi rekli? I ti dolaziš, da iz cvijeća sišeš med, baš kao i mi. Znali smo mi to dobro!«

Tako su mu dovikivala braća i veselila se, što su imali pravo, pa bilo samo i u tom, što nijesu imali nikakve potrebe za onim lijepim visinama.

»Dođi, i siši med kao i mi!«

A leptir je padao sve niže i niže . . . i htio je . . . tu je baš bio jedan grm cvijeća . . . da dođe do njega . . . Ali on pade kraj grma na put, na nasip, kojim su išla kola . . .

I tu ga zgazi jedan magarac.

II.

Visoko, visoko u zraku lebdio je leptir. Veselio se radi svoje ljepote i svoje slobode, a nadasve je uživao gledajući sve ono, što je bilo pod njim.

Dovikivao je svojoj braći, da uzlete k njemu gore, ali ona nisu htjela, jer im se nije dalo ostaviti meda, koji je dolje bio. A on nije htio saći dolje, jer se bojao, da će ga zgaziti zdepasto kopito.

Međutim jer je i njemu bio potreban med baš kao i drugim leptirima, uzleti na jedno brdo, gdje je raslo lijepo cvijeće, a osim toga to je brdo bilo za magarca prestrmo.

Zadovoljan lepršao je naokolo i krijepio se medom te je bio sretan, što se nije morao spustiti u ravnicu.

I kad bi zapazio, da se je koji od njegove braće dolje previše približio kolosjeku na putu, gdje su ležali mnogi pali leptirovi, kušao ih je upozoriti kretnjom svojih krila, koliko mu je to bilo moguće.

Ali na to gotovo nitko nije pazio. Leptiri na brdu nisu njegova braća dolje uopće ni vidjela, jer su se zabavili samo skupljanjem meda u dolini, pa nisu ni znali, da i g o r e na brdu raste cvijeće.

ODRŽANJE PRISEGE

Neki seljak imao je ženu i magarca. Dođe im jednom pobožna misao i oni se zavjetuju, da ne će piti vina osim ako bi što prodali ili kupili; tada će popiti aldumaš, a inače ne će prestupiti zakletvu. To potraja kojih petnaest dana, pa im dođe opet želja na vino. Tada reče žena mužu: »Gospodaru, daj mi prodaj tvoga magarca!«

Muž to učini. Tada popiše likovo, a sutra dan prekupi ga muž opet, pa su opet pili. Tako su radili i dalje i nijesu se ogriješili o prisegu.

PALESTINA VRIJE

Napisao dr Josip Andrić

Abesinski rat je bio pri kraju, kada su iz nedaleke Palestine stale stizati vijesti, da su se ondje prilike krvavo uskomešale. I danas evo već preko mjesec dana to krvavo palestinsko vrijenje izaziva uzbuđenje nesamo među Arapima i Židovima, koji se digoše u toj maloj zemlji jedni protiv drugih, da razračunaju brutalnijim sredstvima svoje račune, nego se nad tim uzbuđuje i najveća velevlast svijeta Engleska, kojoj je to iza onoga, što je doživjela s Abesinijom, nov udarac. A i cijeli ostali svijet, gdjegod se nalaze pripadnici kršćanske, muslimanske i židovske vjere, uzbuđuje se nad onim, što se zbiva u toj zemlji, uz koju sve te tri vjere imadu vezano svojih težnja i interesa.

O čem se dakle u tom palestinskom vrijenju zapravo radi?

Palestina je davna domovina židovskog naroda. Njegova obećana zemlja. U toj je zemlji židovski narod prije tri tisuće godina brojio 2 milijuna, a prije dvije tisuće godina 4 milijuna. Tada je došao Isus Krist, kojega Židovi odbaciše i u golemoj mržnji smaknuše. Nisu znali, što su učinili. Nekoliko decenija iza toga stigla ih je kazna: Rimljani ih raspršiše iz vlastite njihove domovine. Otada živu Židovi po svijetu bez svoje domovine, koju iza Rimljana zaposjedoše i naseliše Arapi. Tako je prije sto godina u Palestini bilo samo 12.000 Židova. Ostaci ostataka nekadanjih milijuna.

Danas ima Židova preko 16 milijuna, koji su raštrkani po svem svijetu u 90 raznih država. Najviše ih ima u Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike: oko 4 milijuna. Zatim ih ima mnogo u Poljskoj, Rusiji, Madžarskoj, Rumunjskoj i drugdje. Ali nijednu od tih zemalja ne smatraju svojom domovinom. I drugi ih narodi gledaju kao tuđince. Kao u naroda bez domovine razvila se u Židova i posebna psihologija: domovina im je ondje, gdje im je dobro, pa im je sva težnja u stjecanju materijalnih dobara, a sve drugo im je sporedno. I još jedna značajka se oštro razvila u njihovoj duševnosti: kad već nemaju svoje domovine, da sami nad sobom vladaju, instinktivno teže za tim, da postanu odlučan faktor u životu drugih naroda, pa i cijeloga svijeta. U tom se služe najviše kapitalom, novcem, koji im je postao prava domena, ali upotrebljavaju i druga sredstva: boljševizam, komunizam, štampa, znanost, književnost, umjetnost, masonerija itd.

Koncem 19. stoljeća rađa se među Židovima cionistički pokret, koji ide za tim, da se u njihovoj nekadanjoj domovini Palestini ostvari židovska narodna država. Taj pokret oživljuje hebrejski jezik i židovsku narodnu kulturu. Velik je uspjeh taj pokret postigao za svjetskog rata tim, što je Engleska uzela pod svoje okrilje židovsko nastojanje, da iznova nasele svoju staru domovinu Palestinu. To je Židovima priznato i međunarodnim ugovorom nakon svjetskoga rata kao pravo, da mogu u Palestini stvarati židovsku narodnu domaju. Prvi stepen k cilju: k ostvarenju židovske države.

Otkako je Engleska g. 1922. dobila mandat nad Palestinom, nastaje među Židovima pokret za seljenjem u Palestinu. Prije svjetskog rata bilo je u Palestini tek oko 50.000 Židova, a danas ih ima preko 380.000. Osobito ih mnogo seli onamo iz Poljske i Njemačke. U samoj prošloj godini doselilo ih se preko 70.000. Dolaze, kupuju zemlju, stvaraju nova sela i gradove, podižu industriju, razvijaju trgovinu. Prije svjetskog rata bilo je od ukupnog stanovništva Palestine samo

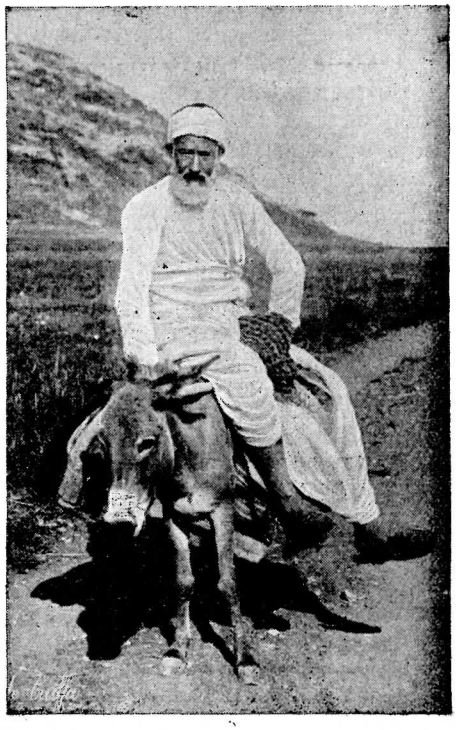

PALESTINSKI ARAPSKI SELJAK
iz okolice Haife

7% Židova, a danas ih ima 30% te plaćaju 57% od ukupnih palestinskih poreza. Dakle u gospodarstvu Palestine već su prevladali.

Tu židovsku seobu naroda gledaju Arapi prijekim okom. A kako se židovski pritisak sve jače osjeća u gospodarstvu i politici Palestine, Arapi se dižu na otpor. Ne dadu, da im Židovi otmu zemlju, koja je već 13 stoljeća arapska. Među Arapima se razvila silna mržnja protiv Židova, koja je već više puta buknula u otvorene krvave sukobe. Ali sada jače nego ikad. Vele: židovskom doseljivanju mora biti kraj! A udarac nije namijenjen samo Židovima nego i Engleskoj. Značajno je svakako, da ti palestinski nemiri, koji imaju obilježje bune, dolaze nakon poraza engleske politike u abesinskom pitanju. Da li će engleska politika i tu doživjeti uzmak ili čak i poraz, pokazat će skori razvoj događaja.

ULLABELLA ROMAN DJEVOJKE BEZ MAJKE

ŠVEDSKI NAPISALA MARIKA STJERNSTEDT — NA HRVATSKI PREVEO VLADO S.

(Nastavak)

Zatim je odlučila, da u tetkinom stanu ne će ostati više niti jedne noći. Sve bi bilo dobro, kad samo tetka ne bi bila kazala, da je o njoj i njenu ocu još uvijek mislila najlošije. Korinovi, to je Ulalabella znala, bili su već na ladanju, s njima dakle nije mogla odmah doći u doticaj. Oni bi je zastalno rado dočekali.

A Malina?

Jadna, stara Malina! Zar joj je mogla zadati bol i praznih ruku doći k njoj te joj razoriti vjeru u sreću, koja se navodno nasmijala njenoj Ullabelli? To je bilo nemoguće.

Najradije bi otišla k tetki Mariji.

A ako najprije padne u ruke ovdjetniku Nikolausu ili Toreju? I ako oni zapitaju, a ona mora odmah odgovoriti?

»Ne budi kukavica, Ullabello!« govorila je sama sebi. »Ne budi više kukavica! Priznaj, priznaj sve!«

To je međutim bilo teško.

Nadošlo je vrijeme ručka. Ručak joj je donesen, kako je tetka odredila. Sluškinji je bilo zabranjeno, da govori s Ullabellom. Sluškinja je bez riječi položila ručak na stol i udaljila se. Nakon nekog vremena se vratila i vidjevši, da Ullabella skoro ništa nije jela, odstranila je tanjure. S kreveta je skinula pokrivač od čipaka i donijela svježu vodu. Po svoj prilici nije se kanila danas više pokazati. Majorica se odmah morala odvesti na kolodvor, pa nakon što se iza nje kuća malko uredi i pročisti, bile su sluškinje slobodne i mogle su izaći prepustivši kažnjenicu njenoj sudbini.

Ullabella je uzela klobuk i kaput, prebrojila je svoj novac i napustila tetkinu kuću. Bio je to treći dom, koji je morala napustiti, ali ovog joj puta to nije bilo tako teško. Nitko nije pitao za nju, nitko je nije vidio, nitko čuo, kad je za sobom oprezno zatvorila predsoblje.

Do stana tetke Marije nije bilo daleko. Ullabella je pohitala, jer nenajavljena nije mogla doći prekasno. U sebi je osjetila bol, nije znala, da li je to boli srce, a kapljica, koje je trebala uzeti, nije imala. Sjetila se onoga dana, kad je tetka Marija došla k njima u staru, sivu kuću, malo nakon što je Ullabella primila vijest o smrti svog oca, te se izjavila spremnom, da je uzme k sebi. Ali ona je to odbila. Da li se tetka Marija sada toga sjeća?

Ullabella je pozvonila, sluškinja je otvorila.

»Je li gospođa Nikolaus kod kuće?«

»Ne, gospođice Winterros, gospoda su otputovala, ali samo na nekoliko.«

Dogodilo se dakle najgore, što se moglo dogoditi. I ona je sad na ulici.

Nije mogla da se odmah udalji s otvorenih vratiju, koja će se zamalo iza nje ponovo zatvoriti.

»Zar gospoda ne će doći naveče kući?« upita ona, da dobije malko na vremenu.

»Ne, doći će tek prekosutra. Tek su danas ujutro otputovali.«

»Najljepša hvala. Do viđenja!«

Ali u istom trenutku vikne neki glas iz stana:

»Gopođica Winterros? Koja je ta gospođica Winterros?«

Sluškinja je stupila nešto u stranu. Pojavio se neki srrani gospodin. Nije više bio mlad, imao je posivjelu kosu, ali je bio prilično visok i vitak. Ispružio je obje ruke.

»Ulla Gabrijela?« on će.

Nije bilo sumnje: to je morao biti on. I bio je on: Röster! Prepoznala ga je po slikama, koje je nekoć izrezala iz ilustriranih novina, prepoznala ga po sličnosti s tetkom Marijom i po fotografijama kod tetke Marije — da, prepoznala ga po njemu samomu, po svim svojim sjećanjima! Bol u grudima je rastao, nije bilo moguće duže ga zadržavati, prispio joj u grlo, virio joj iz očiju. Svršeno je bilo s gospođicom Hrabrom, i kad je Ullabella prihvatila njegove ispružene ruke te osjetila, kako ju prijateljski privlači k sebi, navrle su joj suze na oči. Pala je u te ruke i konačno se iplakala na grudima tog sijedog stranog gopodina, prijatelje njena oca.

XVII.

RÖSTER PREUZIMA VODSTVO

Röster nije mogao znati, koliko se Ullabella u svojim mislima bavi s njime. Ona je osjećala, da u njemu ima stara i pouzdana prijatelja i znanca, dok je ona za nj bila više manje nepoznata veličina.

Ali tome ipak nije bilo tako.

On se smjesta pobrinuo za nju, kao da je bio potpunoma pripravan na njen posjet, naredio je, da se za nju spremi Toreova soba, i poručio čaj. Samo to, što je natuknula, da je za uvijek morala napustiti kuću tetke, bilo je dovoljno, da sve jasno uoči.

Naveče su dugo sjedjeli zajedno, i Ullabella mu je u sitnice ispričala Emilovu priču od početka do kraja. Röster je pri tom popušio nekoliko cigareta i nije nimalo izgledalo, da bi mu njeno pričanje bilo strašno i grozno. Bilo je naprotiv zanimljivo, jer je naime Ullabella pri tom igrala ulogu. I kad je ona svršila, bila je stvar za vazda gotova. Bio je cijeli niz drugih stvari, o kojima su govorili.

Morala mu je pričati o Malini i stolaru Lindmanu, o starom čiki Veroniusu, o svim znancima u broju 8, a ponajviše o Nori — zato joj je bio još miliji — o Samuelu i Blendi, pa čak i o gospođi majorici. Ullabella čestito se potrudila, da tetku prikaže u lijepom svijetlu, bila je također

istina, da je nitko nije prisilio, da svoj dom otvori siročetu. Ali Röster je bio slijep za dobre strane majoričine.

»Poznam je ja dobro,« reče on i zažmiri veselo očima.

Ispostavilo se, da je on majoricu poznavao i da je nije osobito trpio, i to već onda, dok je njen muž živio i dok su svi još bili mladi, oba brata Wenterros i njihovi prijatelji, Marija Röster i on, Robert Röster, zvan ukratko Bob. Baš je tada Ullabellin otac prosio svoju buduću ženu Gabrijelu i oženio se njom. Mnogi su tada vjerovali, da doista nema srećnijeg čovjeka od njega, i k tima mnogima pripadao je i on, Bob.

»Da,« on će, »ja sam veoma volio Gabrijelu.«

Iza tih je riječi začas zašutio i zadubio se u misli, ali ne za dugo, jer je imao mnogo toga da pita. Bio je vrlo radoznao.

I gle, Röster iznese divan prijedlog.

Budući da se tetka Marija i ostali ne će vratiti drugog dana, on će zajedno s Ullabellom poći na izlet u Lindengen.

U Lindengen!

Ullabella je jedamput već bila ondje, i to odmah izakako je prispjela u tetkinu kuću. Autom su se odvezli onamo na grob majčin, ali Ullabella se ustručavala da pođe na imanje. To ju je veoma boljelo, ona nije mogla poći onamo zajedno s tetkom. Tetka uostalom nije ništa k tome ni rekla. Što joj je stalo do Lindengena? Ona se ljutila samo radi stanja groba: velik bijeli ružin grm, to ipak nije bilo u redu, rekla je. Onamo je spadao busen s kratko rezanom travom i usred toga čist šljunak, na koji se može položiti vijenac.

Röster ili čika Bob, kako ga je sad zvala, teleforinaro je u stan majorice Winterros, da ondje znadu, gdje je Ullabella. On je mislio na sve. Zamolio je, da zamotaju nekoliko Ullabellinih haljina, te ih pošalju. Ullabellu je otpremio prilično rano u krevet, da se ispava do drugoga dana, jer je brod vrlo rano odlazio. I iza što je odredio sve glede buđenja i doručka, povukao se je, hodao je po svojoj sobi amo tamo, zviždio je kroz otvoreni prozor u vedru noć, i mozgao.

Brod je do Lindengena trebao tri do četiri sata. Međutim naveče moglo se biti opet kod kuće. Za Ullabellu je ova vožnja bila nešto novo. Sjedjeli su na palubi i veselili se lijepoj vožnji. Nitko ih na brodu nije poznao niti prepoznao, ni oni, nijesu nikoga poznavali, ali je Ullabella promatrala sva ta nepoznata lica, kao da su prijatelji. Zar nijesu svi ti ljudi htjeli poći u njen stari mili zavičaj? Zar tim ljudima nijesu zemlja i voda ondje vani bile također mile i drage?

Ona je prije često bila na pristanišnom mostu u Lindengenu. Kad je posljednji put bila u Lindengenu, smjeli su ona i Samuel čak pomoći, kad je konop s broda bio bačen na kraj. Sad se je međutim mnogo toga promijenilo, to je već izdaleka opazila. Most je bio nov i triput veći nego prije. Na jednoj velikoj ploči bilo je napisano ime pristaništa: Lindengen. To je bilo posve novo. I otraga na jednoj uzvisini stajala je drvena suša, koja je bila nova i na kojoj je velikim slovima bilo napisano »Tvornica motora — Lindengen«.

Bilo joj odmah jasno, što znači taj natpis: bio je to škver s motornim čamcima i motorima, kojega je djelatnost u sve većoj mjeri rasla. Ullabella je više nego jednom čula od tetke, da Lindengen sada pripada odvjetniku Nikolausu, jer je on kod njega oca izgubio mnogo novca. Ali ona usprkos toga nije mogla zauzdati osjećaja ponosa i veselja: taj je škver bio djelo njena oca, ovo, što je ovdje neprestano raslo i sve više pridobivalo na važnosti, stvorio je i osnovao inžinjer Winterros, iako on sam nije više bio među živima.

Brod je pristao, oni se iskrcali na kopno i pošli dalje putem, koji je još uvijek bio onaj stari put, ni za dlaku širi.

Najprije su pošli na grob. Dragi Röster, koji je bio posve drukčiji nego ostali ljudi — rekao je, da je grob divan! Ružin grm krasno se razvio, bio je posve okrugao poput kite od cvijeća i pun pupoljaka. Njegove su grane sasvim prekrile malen kamen s imenom. Gabrijela Winterros, i ako je tko htio čitati ime, trebalo je grane saviti nešto na stranu.

To je on i učinio, a zatim je stajao časak šutke, gologlav i prepustio se svojim mislima, dok je Ullabella čupala korov i redila grob kao nekada u prijašnja vremena.

»A sad u škver!« on će. »Ondje ćeš se tek začuditi!«

Ako se most za pristajanje promijenio, onda se škver jednostavno nije mogao prepoznati.

Prije je škver zauzimao samo malen komad zemlje na obali, i bila su u radu najviše dva ili tri malena čamca i isto toliko u popravku. Crteži i alat bili su smješteni u nekoliko malenih daščara, i to je bilo sve. Sada je međutim cijela luka bila zaokružena drvenim plotom, malene daščare bile su doduše još ovdje, ali nešto podalje iza njih dizale se čitave tvorničke zgrade, velike suše. Iz dimnjaka pušio se dim. Potok, koji je utjecao u blizini, bio je zahvaćen nasipom i stvarao je vodopad, koji je tjerao strojeve. Bile su tu parna pilana i mehanička radionica, posve nove i tek uređene, da vrše velike radove, o kojima je sanjao inžinjer Winterros, ali koje je jasno pred sobom vidio i konačno ostvario odvjetnik Nikolaus.

Na čemu je međutim Ullabelli najviše zapinjalo oko, bila je velika ploča s natpisom: »Tvornica motora Lindengen.«

Ti motori, koji su prema prije značili veliko i odlično poboljšanje te u tu i inozemstvu stali pridobivati na glasu, bili su pronalazak njena oca, njegovo zadnje djelo, koje je okrunilo jedan život, ispunjen s jedne strane bogatom i ozbiljnom težnjom i gorljivim častoljubljem, a sdruge strane velikom lakoumnošću, odviše velikom nemarnošću, mnogim pogreškama i neuspjesima. Na putu u škver razgovarali su o njenu ocu. Nijesu govorili mnogo, ali nikada prije nije Ullabella dobila o njemu i njegovim pogreškama tako jasnu i pravednu sliku. I ona je ljubila tu sliku s ne ma-

njom ljubavi od one, koju je poznavala, kad je umorna i bez daha pratila njegove duge korake na šetnjama i kad ju je on skoro zaboravio.

»Jesu li u škveru još radnici iz inžinjerovih vremena?« upita Röster.

Da, čak Hofman i Larson bili su još ovdje, i Ullabella ih je potražila.

Obojica su se razveselili, kad su je vidjeli, ali ne iz puke uljudnosti. Hofman se čak glasno smijao. On je uvijek bio razgovoran i rekao je, da se osjeća upravo pomlađen. Bio je oženjen, ali ne s Fridom iz kuhinje. On se predomislio i nije čak ni znao, gdje je ona.

Gore na vlastelinstvu nema mnogo promjena. Drvored sa svojim snažnim lipama i javorima bio je još uvijek ovdje. Neki čudan osjećaj ju je obuzeo, kad se sjetila onih vremena, kad se predomišljala, smije li sama poći u drvored. Vrt se činio mnogo manji nego prije, dok je još sličio pustoši, zemlji pustolovina. Ali jabuka s granom, koja je stršila napolje, bila je još ovdje, i grana je još uvijek zatvarala put.

To je za Ullabellu bilo previše. Obujmila je i poljubila staro, crno deblo kao onda, kad je pred vratima kočija bila spremna za odlazak i kad je Malina zvala »Dijete, dijete!«, a ona zaustavila dah, da ne zajauče od bola.

Najposlije su pošli na šumski proplanak, gdje se običavao držati ljetni ples. Röster se posve točno sjećao, kako je bilo: on ju je dignuo na sijeno, da uzmogne u sumraku vidjeti plesače, zatim su vani u šumskoj mahovini tražili mirisni cvijet, pirolu, i Ullabella je zaspala kraj njega na kluka. Tada je mislio, da mora ipak biti lijepo imati vlastito dijete.

»Čika Bobe, zar ne, ti si me volio?«

»I te koliko!« odgovori on. »Osjećao sam, da bismo mogli postati pravi prijatelji.«

»Čika Bobe, zašto se nijesi oženio?« upita Ullabella.

»Mislio sam, da u obitelji mora biti nekoliko starih momaka, koji će bez ikakve grižnje savjesti moći uzeti dan dva dopusta, da vode na pašu djecu drugih ljudi, djecu milih prijatelja.«

»Da,« Ullabella će, »ali to nije nikakav važan razlog.«

»Ne,« prizna Röster, »barem nije dovoljan razlog. Ali mi se s time moramo smiriti.«

I on se ponovo prepustio za kratko svojim mislima ili bolje uspomenama. Tko zna?!

Vratili su se u grad prilično umorni. Sutradan imala je doći tetka Marija. Usprkos svega bojala se Ullabella onoga, što će reći ona i u prvom redu odvjetnik Nikolaus. Međutim ju je Röster potpunoma umirio, ona treba da se dobro ispava i da bude ona sama, iskrena i poštena, kakva je i njena narav. I sve će biti dobro.

»Uostalom,« on će, »odsad dalje preuzimam ja vodstvo.«

Domalo se ispostavilo, da je Rösterovo vodstvo bilo najbolje, što se moglo pomisliti. Od Ullabellina štitnika prispjelo je pismo, u kojemu je on izrazio svoje žaljenje nad onim, što se dogodilo, te savjetovao izmirenje s majoricom. Kćerka će inžinjera Winterrosa s vremenom doduše raspolagati dohocima, kad motori izbace ono, što se očekuje, i kad budu podmireni svi dugovi. Ali zasada je ona bez sredstava, i ne će biti tako lako naći joj mjesto uzgojiteljice.

Na to je pismo Röster sam odgovorio. Neka se štitnik umiri. Ullabella će odsada dalje stanovati kod odvjetnika Nikolausa i ona ne kani postati uzgojiteljica, nego će poći na visoku tehničku školu, jer se čini, da ima isti dar za tehniku kao i njen otac, pa je najbolje, da joj se u tom prepusti slobodna odluka. Troškove nauka podmirivat će on. Ovog se ljeta međutim mora oporaviti i nekoliko sedmica proboraviti na ladanju s obitelji odvjetnika Nikolausa. I ako joj jne bude dosadno, slikat će je on, Robert Röster.

I pri tom je ostalo. Ona je pošla s obitelji Nikolaus na ladanje, upravljala je cigarama i duhanom za lulu odvjetnika Nikalousa, polazila je šetnju vodajući se pod ruku s tetkom Marijom, bila je od Röstera slikana i pravila izlete s Toreom u motornom čamcu, i to češće, nego je bilo milo odvjetniku: njemu je Ullabella manjkala, osobito ako tu i tamo nije imao pri ruci duhana za lulu.

Prigodom jedne od svojih vožnja u grad uredio je Röster još jedan drugi posao. Ullabella ga je za to zamolila. Bilo je nešto, što je grizlo njenu savjest, za što je trebala njegovu pomoć. To je bio Emil.

Bolestan, slabašan i izmučen od groznice dao se Emil od majorice tako zastrašiti, da je pobjegao, a da nije iza sebe ostavio nikakvog znaka. Nije bilo ni pisma, ni pozdrava, ni molbe za sastanak. Niti odvjetnik nije ništa čuo o njemu, premda je stotinjarka, što ju je Emil najposlije dobio, već odavno morala biti potrošena. Jadni Emil, čitava njegova smjelost otišla je do vraga.

Ullabella je imala njegov naslov ili u najmanju ruku najposljednji, onamo mu i pisala i zamoli ga, da joj se javi. Pismo je slano neko vrijeme za njime, ali se konačno vratilo pošiljaču, ispunjeno opaskama svih mogućih poštanskih ureda u provinciji i konačnim odgovorom, da gospodin Lindfield nije mogao biti pronađen.

(Nastavit će se.)

NOVI RADENCI.

Radensko kupalište — Slatina Radenci kod Maribora — trebalo bi ove godine prozvati Novi Radenci. Toliko se toga promijenilo. Niti stari gosti neće ga prepoznati. Ozidana je nova, moderna kupališna zgrada sa cca 100 soba, 25 kabina itd. uz već 7 drugih zgrada za stanovanje. Provedena je nova kanalizacija i regulacija obližnjih potoka. Nova soba za muziciranje, posebna za kartanje, posebna čitaonica itd. Neke gospodarske zgrade su srušene. Od 15. maja ima direktan vagon iz Zagreba za Radence. Polazak iz Zagreba u 7.45 u jutro te dolazi direktno u Radence bez ikakvog prelaza u 4 sata po podne.

Maj, juni, 20 dana 1400.— Din. Sve uračunato (stan, hrana, kupke, 2 liječnička pregleda, sve takse, posluga, Rentgen, analiza mokraće). Sve informacije, prospekte itd. daje: Uprava Radenskog kupališta, Slatina Radenci kod Maribora.

BEETHOVENOVA POSMRTNA MASKA ME GLEDA

Spjevao Ton Smerdèl

Simfonije tvoje smireno teku
u jednom bolno čudnom jeku,
a ispaćeno oko tvoje
više na maski toj ne vidi igre one
svijetla i sjenki,
tajni i smirenja
ovog našeg životnoga stremljenja.

Preko gipsa molovi teku
kao rijeke misli i divnog sklada
napora snažnoga srca i njegovog pada.
Ozarena zagonetka naše sestre smrti
na tom bijelom licu sja
i mami nas i zove nas.

Oh! Kamo? Kako? — Zove nas
muzika živa tvoja? Oh Kako? —

Cijela je maska jedna misao samo,
a nju duša stvori u cjelovu jednom,
kad pozdravi sunce
i one vječno zlatne vrhunce,
kad životu gorkom reče:
»Sad otpusti raba svoga, veliki Bože,

LUDWIG VAN BEETHOVEN,
najveći glazbenik svih vjekova

jer oči moje već vide
veče plavog i tajnog Okeana!«

BERLINSKA FILHARMONIJA U ZAGREBU

Napisao dr Josip Andrić

Mi Hrvati imademo svoju Zagrebačku Filharmoniju, kao što svaki kulturni narod u svom glavnom gradu ima svoju takvu ustanovu za simfonijske koncerte. Mi se Zagrebačkom Filharmonijom ponosimo, jer nam uza sve poteškoće prilično ustrajno svake sezone priređuje niz simfonijskih koncerata, koji su redovito na velikoj umjetničkoj visini. Znamo međutim, da uza sve to još zaostajemo za onim, što Filharmonije većih naroda mogu da daju svojim izvedbama. Osvjedočili smo se to i na nedavnom simfonijskom koncertu, koji je 28. svibnja priredila Berlinska Filharmonija u Zagrebu.

Stotinu glazbenika sjelo je pred nas na podij dupkom pune dvorane Zagrebačkoga Zbora. A kad je dirigent Hermann Abendroth neobičnim pokretom ruke dao znak, razviše se pred nama zvuci Bachova »Bandenburškoga koncerta« br. 3. u G-duru u melodijskoj i ritmijskoj bujnosti i tipičnosti, koja označuje Bachovu glazbu. Kao da su goleme orgulje svirale, tako se svirka one stotine svirača stapala u Bachovoj polifoniji.

Osim Bacha čuli smo i Beethovena: njegova »Sedma simfonija«, koja se osobito svojim drugim i trećim stavkom ucjepljuje slušaču trajno u dušu, zasjala je u ovoj izvedbi Berlinske Filharmonije svim svojim sjajem. Bilo je to više nego puka izvedba: osjetili smo, da se pred nama otvaraju dubine, kakve nam se u toj glazbi još nikad nisu očitovale.

I Wagnera su nam predstavili Berlinčani po svom shvaćanju u ouverturi »Tannhäusera«. Iako je to glazba, koju smo već toliko puta čuli, svejedno je ova izvedba bila u mnogočem za nas tako nova.

No najveći događaj te večeri značila je izvedba simfonijske pjesni »Smrt i preobraženje« od Rikarda Straussa. I to sam djelo čuo izvoditi od raznih orkestara, ali ovo, što je Berlinska Filharmonija dala izvedbom tog djela, nadilazi sve i znači zaista pravo glazbeno otkrivenje. Dirigent Abendroth prikazao se tu kao genijalan interpret Straussove glazbe tako, te nijesi znao, čemu da se više diviš: ljepoti te glazbe ili dirigentskoj sjajnoj interpretaciji Abendrothovoj. Ono otkrivanje skrivenih finesa te glazbe, ono poantiranje efekata te glazbe, onaj gigantski zamah te glazbe, ona divota i apsurdnost njena — kako je sve to bilo nedostiživo, elementarno neodoljivo! Strauss je suvremenoj njemačkoj glazbenoj duši ipak najsrodniji, najbliži.

K djelima četvorice glavnih predstavnika njemačke glazbe umetnuto je bilo u programu i Gotovčevo »Simfonijsko kolo«, koje je uz ostala izvedena djela ostalo tako prazno ...

Berlinska nam je Filharmonija omogućila velik umjetnički doživljaj. Ali i zagrebačka se publika odužila i lijepim posjetom i velikim odobravanjem, koje je dokazalo, da Zagreb zna, što vrijedi takova glazba, takva umjetnička savršena disciplina i takva dubina reproduktivnog proživljavanja, kakvo nam je dano te večeri.

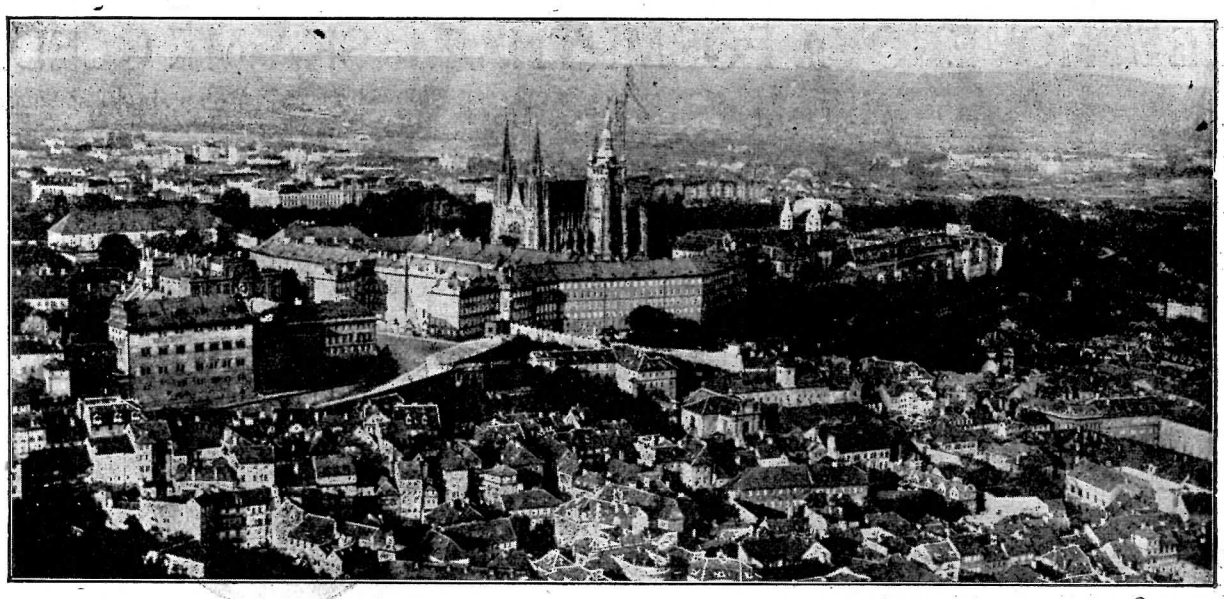

POGLED NA PRAG, GLAVNI GRAD ČEHOSLOVAČKE, U KOJEM JE PRED MJESEC DANA ODRŽAN DRUGI SVJETSKI KATOLIČKI RADIO-KONGRES

SVJETSKI KATOLIČKI RADIO-KONGRES

Prije mjesec dana održan je od 4. do 7. svibnja u Pragu drugi međunarodni katolički radio-kongres, na kojem se pokazalo, s kolikim nastojanjima katolici zi svih država rade na proširenju radija. Osim lijepog dočeka učesnika te crkvenih i drugih svečanosti, koje su kongresu dale svečano vanjsko obilježje, na sastancima je kongresa iz brojnih referata zapažen silan rad, koji su razne katoličke radio-organizacije posljednjih godina u svijetu izvele.

Kongresu su prisustvovali izaslanici od 30 raznih naroda iz Evrope i Amerike.

Na prvom je sastanku holandski dominikanac o. J. Dito, glavni tajnik Međunarodnoga katoličkog radio-ureda, iznio rad te ustanove iza njena osnutka god. 1928. i prvog katoličkog međunarodnog radio-kongresa u Münchenu god. 1929.

Oscar Czeya, generalni direktor austrijskog radio-društva (Ravag), podnio je izvještaj o radiju u svijetu i njegovu utjecaju i moći u današnjem životu. Osvrnuo se na prošli i budući rad Međunarodnog radio-ureda s kojim su povezani toliko narodi. Spomenuo je više zajedničkih svjetskih radio-prenosa, a posebno se osvrnuo na onaj »Mladež pjeva po svijetu«, u kojem je sudjelovala 31 država sa raznih kontinenata.

»Radio je,« rekao je on, »na gospodarskom području velik proizvađač kao i potrošač, a na moralnom području je mecena i misionar. Velik broj radio-slušača i snaga toga broja moralno sile, da se daju stvari vrijedne i da se radio-prenosi stave u službu dobra i ljepote, da služe vjeri među narodima i pravome miru. Za tim ide i Međunarodni katolički savez za radio, jer radio znači usta svijeta, on je posrednik među narodima i svim jezicima.«

Dominikanac P. Dito je govorio i o temi: »Katolici pred problemom radija.« Pored toga važno je bilo predavanje o. P. Loccorsia, direktora vatikanskog radija, koji je govorio »O duhovnoj zadaći radija u svijetu.« M. Hankard, glavni tajnik belgijskoga Katoličkog radio-društva, predavao je »O sudjelovanju katolika u proširenju radija,« a M. Yordan, izaslanik iz Sjedinjenih Američkih Država, govorio je o temi »Radio i misije.« Tako su i mnogi drugi s obzirom na prilike na polju radija u svojim zemljama iznosili krasne ideje, koje imadu opće značenje za katolike svega svijeta.

Na pozdravni brzojav kongresa sv. Ocu Papi uputio je vrhovni poglavar kršćanstva preko čehoslovačkog primasa kardinala Kašpara brzojav, u kojem je pozdravio nastojanja kongresa i od srca podijelio svoj blagoslov.

Poznato je, da se u Americi duhovna pastva mnogo služi radijem, pa je tako i ovom zgodom biskup Washingtona, koji je poznat kao veliki radiopropovjednik, uputio preko radija kongresu svoj pozdrav.

Na koncu su primljene rezolucije o udruženjima radio-slušača, mjestima slušanja radija i o potrebi, da se što više prosiri štampa, koja propagira radio. U posebnoj se rezoluciji kongres obraća na odgojitelje, a na koncu je zaključeno, neka se što više poradi, da se u programe radio-prenosa uzmu teme za bolesnike, misionare i katoličke suvremene potrebe.

Slika na naslovnoj stranici:

POGLED SANJARSKIH OĆIJU

ZA NAŠ DREVNI OZALJ-GRAD

Za mjesec dana navršit će se osam godina, otkako je drevni grad Ozalj, grad hrvatskih velikana Zrinskih, prešao ruke Braće Hrvatskoga Zmaja te time postao opće narodno dobro, opće narodno hrvatsko svetište i stjecište, kamo otada toliki i toliki Hrvati rodoljubi hrle, da u tom gradu svetih hrvatskih uspomena ojačaju svoju ljubav prema hrvatskom domu i rodu.

Naša je »Obitelj« već prije pet godina donijela jednom zgodom krasan članak o Ozlju, o njegovoj prošlosti i njegovu općem značenju za hrvatski narod iz pera hrvatskoga književnika Milutina Mayera, koji je baš nedavno izabran za novog velikog meštra Braće Hrvatskoga Zmaja i kojega sada u toj novoj njegovoj časti i službi zapada i zadatak, da bude stojeći na čelu Braće Hrvatskoga Zmaja nesamo čuvar te naše narodne svetinje — Ozlja-grada, nego da i nastavi i s Božjom pomoću dovrši čitavu obnovu toga starodrevnoga grada, koja je pod upravom Zmajske Družbe tako lijepo započeta i velikim dijelom i sretno provedena.

Pri nastupu novog velikog meštra Braće Hrvatskoga Zmaja, koji uživaju opće štovanje u svim hrvatskim rodoljubnim krugovima, ponovo evo svraćamo pozornost baš na drevni hrvatski Ozalj sa željom, da nam on što skorije potpuno obnovljen i uređen zasja punim sjajem na obzorju rodoljubnih vidika. Da postane najistaknutijim svjetionikom hrvatskih rodoljubnih nastojanja. Da bude stjecište rodoljubnih boraca i pregalaca. Da probudi u svim hrvatskim dušama što življu želju, da svaki Hrvat bar jedamput u životu pohodi to sveto tlo, posvećeno velikom ljubavlju za hrvatsku slobodu, najvećom, što je hrvatska povijest u prošlosti spominje.

Da se veliko djelo obnove Ozlja uzmogne do kraja provesti, treba još znatnih sredstava, treba opće pomoći sviju slojeva hrvatskoga naroda. Dosad je na stotine tisuća hrvatski narod već darovao za obnovu te narodne hrvatske svetinje. Za svetu hrvatsku stvar Hrvat nikad ne žali pridonositi žrtava. Tako se to i kod akcije za obnovu Ozlja pokazalo. Ali kako dosadašnji prinosi još nisu omogućili, da djelo obnove Ozlja bude po-

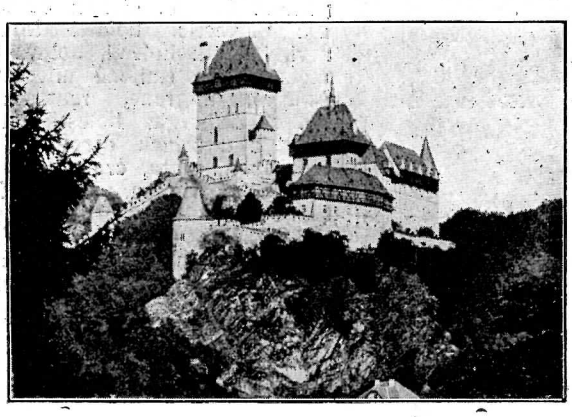

KARLŠTAJN — ČEŠKI OZALJ-GRAD

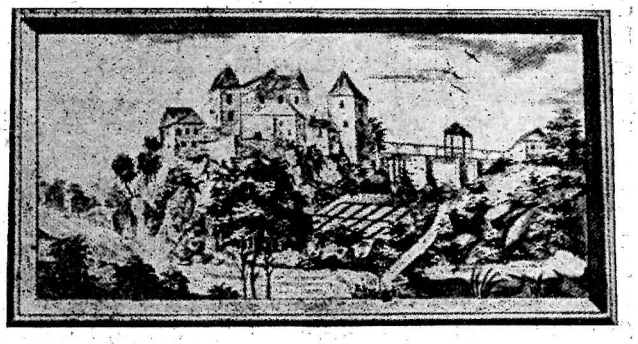

OZALJ-GRAD U DEVETNAESTOM STOLJEĆU
Stara slika u Ozlju

sve provedeno, dolaze sada Braća Hrvatskoga Zmaja iznova pred hrvatsku javnost s apelom, da novim prinosima svi potpomognemo potpuno uređenje Ozlja. Ovih je dana izdan o tom i proglas, koji mi popraćujemo evo preporukom moleći sve i svakoga, da ne uskrati pomoći za to djelo, kojim treba da se svi mi Hrvati ponosimo. (Novčani se prinosi šalju na Braću Hrvatskoga Zmaja, Zagreb, Kamenita vrata).

Ozalj je nama Hrvatima ono, što je Česima Karlštajn. I kao što svaki stranac, koji dolazi u Češku, redovito polazi i na izlet na Karlštajn, da ondje na historijskom tlu oživi pred svojom dušom davne i slavne dane češke povijesti, tako treba da uzmognemo i mi svakoga stranca, koji dođe u Hrvatsku, odvesti na Ozalj, da ondje upozna vidljiv spomenik vjekovne ljubavi i mučeništva hrvatskoga naroda za slobodu. A u tu svrhu treba da Ozalj bude doista sav reprezentativno obnovljen i uređen.

Zar dakle može biti Hrvata, tko u tu svrhu ne bi pridonio svoj obol? *Dr J. A.*

ANEGDOTE

ROĐENI UMJETNIK. Jedan mladić dođe k Mozartu i počne mu pripovijedati, kako ima vruću želju, da postane kompozitor. Zamoli velikog umjetnika, da mu pokaže, kako se to radi.

»Vi ste za to premladi,« odgovori Mozart.

»Pa i vi ste, meštre, još kao dijete skladali muzičke komade.«

»Jesam, mladi gospodine; ali ja nijesam pitao, kako se to radi.«

KUHINJSKI RECEPT. Aleksandar Dumas stari sladokusac na glasu rekao je jednoč: »Ananas Monte-Christo, to je moj triumf. Uzmite maslinu, u koju ćete mjesto koštice metnuti jednu krišku ananasa: metnite zatim maslinu u prepelicu, prepelicu u gnjetela, gnjetela u tukca, tukca u odojka: odojka pecite tri sata i onda bacite sve kroz prozor osim . . .«

Subesjednik Dumasov upita: »Masline?«

A Dumas prezirno mu odgovori: »Brus! Sve osim ananasa!«

BELGIJANCI

Napisao Josip Zidarić

Belgija, koja nakon svojih nedavnih parlamentarnih izbora pobuđuje opće zanimanje, mala je evropska država, ali je gusto naseljena, tako da je po gustoći stanovnika prva u Evropi.

Belgijanci su osobit narod u Evropi po tome, što su po jeziku i po svojim osjećajima zapravo udružena dva naroda. U Belgiji se govore dva jezika: flemski i valonski. Flemski se govori u sjevernoj Belgiji, a valonski u južnoj.

Flemi ili Flamanci bili su u staro doba dio njemačkoga naroda. I njihov je jezik zapravo donjonjemačko narječje baš kao i jezik, kojim govore Holanđani. Po Flemima se dvije pokrajine u Belgiji zovu Istočna i Zapadna Flandrija.

Valonci govore jezikom, koji je najbliži rod francuskome jeziku. Valonci žive i u Francuskoj s druge strane belgijske granice. I samih Flema živi oko 150 hiljada u najsjevernijem kutu Francuske. I francuski se kraj uz granicu Belgije zove Flandrijom po Flemima, koji su dospjeli pod francusku vlast pa su zaboravili svoj stari jezik i naučili su francuski. Danas su oni pravi Francuzi.

Belgija je, kakva je danas, nastala kao samostalna država tek prije 106 godina. Od toga vremena traju u Belgiji opreke između Flema i Valonaca. Oprека je nastala stoga, što je u Belgiji bio sve donedavna francuski jezik kao državni jezik. Tako su se Valonci na neki način mogli smatrati gospodarima u državi, jer je francuski jezik Valoncima književni jezik (tj. knjige se i novine za Valonce pišu francuski).

Premda su se Flemi u ratu vjerno držali skupa s Valoncima uza svoga kralja i svoju državu Belgiju, nijesu odmah dobili svega, što su tražili. Kad su Flemi tražili, neka im se dadu narodna prava, tvrdokorni su ih pristaše protivuflemske struje proglašivali za izdajice domovine. Već se činilo, da će biti kakve bune u zemlji, ali je najposlije u svem narodu prevladala volja za pravednosti. Priznata su flemskom jeziku ista prava kao i francuskome. K tomu se u gradu Gentu (čitaj: Hentu), koji se francuski zove Gand (čitaj: Gan) poučava u flemskome jeziku na sveučilištu. U vojsci su osnovani zasebni flemski pukovi. Ali Flemi još uvijek nisu posve zadovoljni, nego iznose sve veće svoje nacionalne težnje.

Od neko osam milijna stanovnika u Belgiji ima Flema oko 4 i po milijuna, a Valonaca oko 3 i po milijuna. No među Flemima znadu francuski govoriti gotovo svi školovani ljudi. Kad se započeo flemski narodni preporod, nije flemsko bogato građanstvo isprva za to mnogo marilo, jer su se bogati flemski građani navikli bili da smatraju francuski jezik gospodskim jezikom pa nijesu ni marili za svoj flemski jezik držeći ga za govor prostoga puka. Danas je drukčije: narodna svijest među Flemima zahvatila je sve slojeve. K tomu treba istaknuti, da su Flemi svijesni katolici i stup katolicizma u Belgiji. U tom je još veće značenje, što njihov nacionalni pokret stalno jača i napreduje, kako su to opet i nedavni belgijski parlamentarni izbori pokazali.

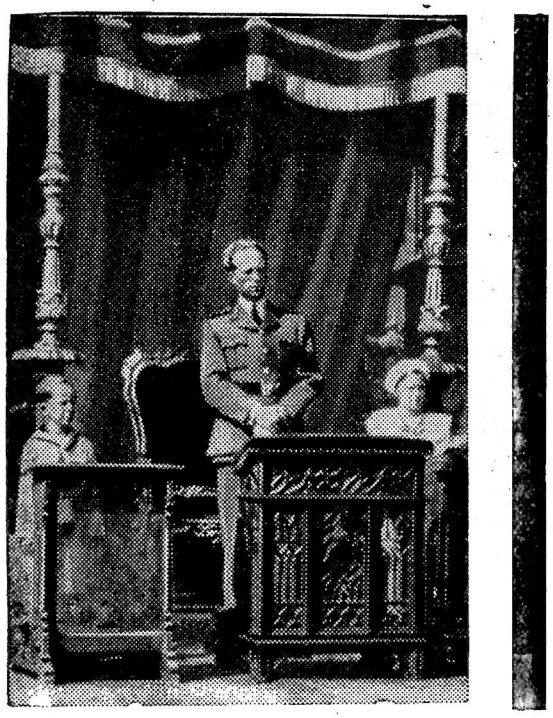

Slika lijevo:

BELGIJSKI KRALJ LEOPOLD NA JEDNOJ NEDAVNOJ FLAMANSKOJ SVEČANOSTI U LACKENU

Uz njega njegova djeca, siročad iz majke, koja im je prije 9 mjeseci tragično poginula: lijevo prijestolonasljednik Baudoin, a desno princesa Jozefina Šarlota

OTPREMNIČKO PODUZEĆE

ELIAŠ I LAH (vl. Radej Ivan)

ZAGREB

Nikolićeva ulica 10 — Telef. 24-05

G. DRAŽENOVIĆ

TRGOVINA ŽELJEZA I ŽELJEZNE ROBE

Maksimirska 51 Zagreb Tel. 7986.

Preporuča uz najniže dnevne cijene: okove za gradnje i pokućstvo, razni alat, srpove, motike, kose, sjekire, lance, bruseve za kose, peći, štednjake, kuhinjsko suđe kao i ostali kuhinjski pribor

ZDRAVLJE

pomoću ljekovitih svojstava bilja upotrebom »HERSAN ČAJA« mješavine naročitih ljekovitih biljki po propisu Doktora R. W. Pearsona, šefa liječnika u Bengaliji (Engl. Indija).

Dugogodišnjim iskustvom ustanovljena je vrijednost »HERSAN ČAJA« i to sa nedvojbenim uspjehom kod oboljenja: ovapnjenja arterija, bolesti kolanja krvi, ženskih bolesti, bolova kod menstruacije (mijena mjesečnog pranja), migrene, reumatizma, bolesti bubrega, bolesti jetara, smetnja u želucu, otrovanja, zatvorenosti, gihta, crevnih oboljenja, haemorrhoida, proti općenitom i prenaglom debljanju te proti žgaravici. — »HERSAN ČAJ« dobiva se u svim apotekama.

Uzorak šalje Vam badava:

RADIOSAN, ZAGREB

Dukljaninova 1

Reg. S. br. 14001 1935.

IZ NEDAVNE PROŠLOSTI BOSNE

Poznati hrvatski pjesnik fra Grga Martić iznosi u svojim poznatim »zapamćenjima«, u kojima prikazuje svoja zapažanja i svoje doživljaje iz zadnjih decenija turskog gospodstva u Bosni i Hercegovini, mnogo markantnih podataka. Iz mora tih zabilježaba donosimo nekoliko najznačajnijih događaja.

IZ ŽIVOTA FRA GRGE

Do malo dana naide iz Gradačca Mustafa paša. Sretne mene na skeli kod Bosne, a jedan ciganin će da donese od paše pismo. Pitam ga ja, što je u pismu. Kaže:

»Boga mi, poslao paša po tvoga konja,« a imao sam plemenita pripovijesna konja, koga Turci nijesu mogli gledati poda mnom. Kažem mu ja:

»Evo konja, ali nedam ga!«

Prijeđem preko skele, kad ono namah kavazi k meni, pa da skidaju sedlo. Kažem ja:

»Stanite ljudi, nijesam konja ukro.«

Vele mi:

»Paša išće konja da vidi,« i njegov konjušar zajaha konja, a konj protrka kano vila i vrati ga natrag. Dopao se paši konj gizdav.

Evo ti zovnu mene prestojnik. Kaže mi:

»Zove te paša.«

Dođem u pašin konak. Postavio mene prestojnik pred vratima otvorenim u zamahu, da ja vidim, unutra, i rekne mi:

»Stani, ja ću unići, pa onda ću ti kazati.«

A paša se razvalio sve u zlatu. Pred njime dvije četvrt sata i čeka, što će paša reći.

Zatim izađe meni i kaže mi:

»Bogme hoće paša, konja da mu prodaš.«

Ja rekoh:

»To ne mogu.«

»Ma pristaj na to, glave ti, i reci: gospodaru ja tvoj, konj tvoj!«

»Ne umijem ja toga reći.« Bio ja tada (1848.) mlad 26 godina.

»Ma ti si luda budala!«

»Ja toga ne umijem reći!«

»Ma u mene i sina da zaište, ja bi ga morao dati.«

A ja kažem:

»Ja ne dam. Da mu dadem i tri konja onaka, ako šta zla uradim, ne će mi pomoći, a dok ja zla ne radim, ne bojim ga se.«

UPITOMIO SINA

U to doba stigne u Bosnu kao vezir Tahir paša (1846. do 1850.), po značaju goropadan čovjek. Bio on admiral na floti turskoj, a imao jednog sina bećara, koji se nije dao uljuditi ocu, nego je činio svaki izgred po svojoj volji.

Videći sultan, kakav mu je sin pokvaren i izgubljen, rekne Tahir paši:

»Čuješ pašo, zašto ti onoga sina ne uljudiš?«

Odgovara paša:

»Ne mogu ga ja lako popraviti.«

»Ali hoću da ga terbije učiniš (uljudiš),« sultan će. A on mu se pokloni.

»Dobro, gospodaru!«

Ode kući, pa sinu odsiječe glavu. Čuje to care i zovne ga preda se:

»Bolan pašo, što si učinio od djeteta?«

Odgovara mu paša:

»Terbije ga učinio.«

»A kako to?«

FRA GRGA MARTIĆ,
slavni hrvatski pjesnik

Kako si mi rekao. Drugo u mene nema, onako sam ga upitomio.«

TO JE ZNAČAJ

Turski sultan Mahmud II. izdade u prvoj polovici 19. vijeka naredbu, kojom se uvodi čitav niz raznih reforama, u turskome carstvu, a mimo ostaloga i mzamat, redovita vojska. To bosanskim begovima nije bilo po volji, i zbi se ovo:

Pozvala osmanlijska vlada iz Bosne neke poglavice, kapetane i begove, na veliko vijeće u Carigrad, kojemu je isti sultan predsjedao, te ih tude lijepim načinom svjetujući nagovarao, da se prođu tvrdoglavštine i da prime suzamat i reforme.

Ali i tu su se oni mnogo opirali. Među ostalima bio iz Sarajeva neki Zlatarovi imenom, a zlatar i djelom, kujundžija, i kapetan derventski-Mahmudbeg. U vijeću skime svi ostali bezi čalme s glave, samo ona dvojica nisu nikako htjela.

Pa rekne sultan onom kapetanu derventskom:

»Znaš li ti, da bih ti mogao i glavu skinuti?«

A on pritisne jednom rukom čalmu na glavu, a drugom pokazuje na vrat:

»Čuješ care, ovako je s glavom skupa možeš skinuti, ali s glave ne možeš!«

PONOSNI STARI BEGOVI

Onda je bio vezir Medžihi-paša (1835. do 1840.). U Sarajevu, kako je ono uvijek nezavisno živjelo, sjedio je od strane šeih-ul-islama (vrhovni muslimanski vjerski poglavica) iz Carigrada kao glavni svećenik neki Sarajlija Abdulaj efendija Gluhodžić.

A bile su još u to vrijeme dvije novoimenovane paše, vazda između sebe u zavadi. Fazli paša Šerifović i Mustafa paša Babić, prozvan Hrnjo, koji nije bio potpuno notiran kod sultana.

I dignu se spomenuti Abdulaj efendija, podignu sarajevsku vojsku na Vedžihi-pašu, vezira u Travniku, i pobiju se nedaleko travnika na polju polju kod sela Viteza (15. kolovoza 1840.). Vezir imao je jedan buljuk iliti bataljun prostih Arnauta i nekoliko topova s urednim topdžijama i razbije efendiju u temelj.

Značajno je ovdje, kako su uhvatili jednoga od vojvoda ustaških Turan-bega i doveli ga pod čador veziru. Upita ga vezir:

»Što si ustao na cara, Turan beže?« Odgovara on:

»Nijesam na cara, nego na zulume i na zulumčare.«

»A ko je,« veli paša, »zulumčar?«

»E, to ti isti!« reče Turan-beg.

To je vezira tako razljutilo, da je potegao dvije male puške i ubio ga. Z. Š.

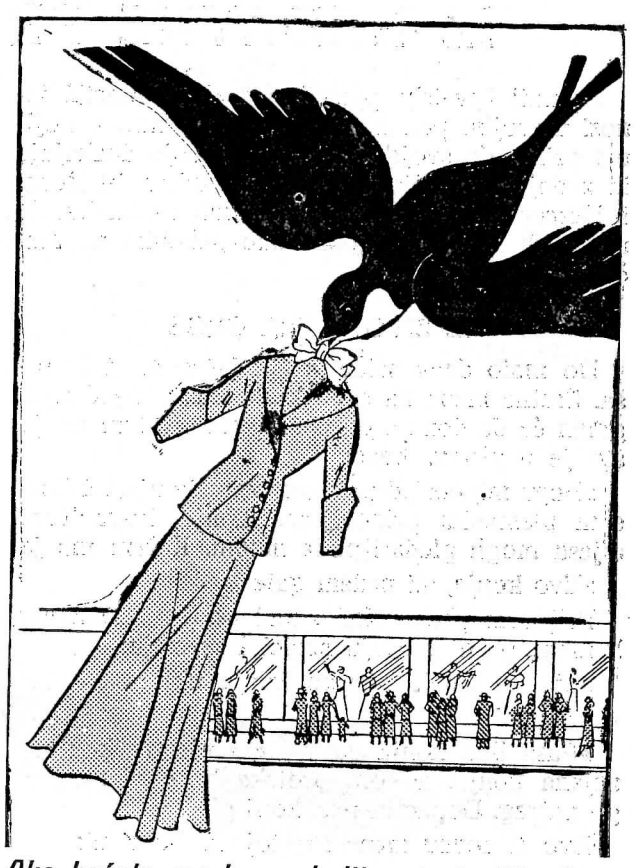

Ako hoćete modernu haljinu, zatražite besplatni katalog od Kastnera i Öhlera, Zagreb

Novela

LIJEPI PILOT

Napisao Giuseppe Zoppi

Utakmice su od pamtivijeka zaustavljale dah mladih i starijih. Od svih utakmica najnovija je i najuzbudljivija zrakoplovna. Kao što je mnogi smjeli lijet ptica i kukaca nastao samo iz ljubavnog zanosa, tako je mnogom rekordu modernog športskog života ljubav dala krila, a ljubavni ga ponos nagradio.

Tako je nekako bilo, bar tako se šaputalo, i kod lijeta od Rima do Turina. U krugovima zrakoplovaca, a i ti krugovi imaju svoje posebne brbljarije, svašta se govorkalo. Izgledalo je, da se ovaj puta ne radi o ozbiljnoj rekordnoj borbi, nego o elegantnoj internacionalnoj utakmici. Na uzletištu sa birana publika gotovo stručno zabavljala, iako u mondenu veselost, dok su se sjajni aparati šaroliko prelijevali i bljeskali poput kakvih tropskih kukaca.

Letačicama, koje su imale sudjelovati u utakmici, donijeli su, istina po zastarjeloj modi, kite cvijeća naravno ne u staromodnim, papirnim omotima, nego cvjetove sa dugim stapkama i na grančicama. Letačice uzeše cvijeće snažnim rukama, a ne samo afektirajući vršcima prstiju, a zatim ga poput taški staviše pod pazuho, ne pazeći, što su ga bezobzirno zgnječile.

Među takmacima bile su samo dvije dame: Američanka mis Floransa Mail i Talijanka sinjorina Anita Muroni. Izgledale su u aeroplanskom odijelu kao sestre, koje čovjek ne bi mogao razlikovati po rasi, kosi i boji lica. Obadvije su bile jako opaljene od sunca, kosom zavučenom pod letačku kapu, očiju jednake neodređene boje, ali energičnog orlovskog pogleda sa kratkim trepavicama, a zapovjedne istaknute brade.

Anita Muroni imala je preko cijelog lica sve do usta brazgotinu, po kojoj se mogla raspoznati. Usta su joj bila lijepa i malo nabrekla, a obično ih je držala stisnuta s izrazom snažne volje za pobjedom. Ovaj izraz i brazgotina, što je ostala od jedne aeroplanske nesreće, davale su joj prednost pred mis Mail u očima šampiona Taki-a, oko koga su obe oblijetale. Tako se bar govorkalo, ali stvar nije još bila konačno odlučena.

Možda će se Taki — danas kod internacionalne utakmice odlučiti, jer je uz ostale osim obiju takmičarki i on sudjelovao. Letač, koga su obe obožavale i voljele, bio je Sicilijanac arapskog izgleda, koji je svojim aeroplanom upravljao isto onako elegantno i sigurno, kao što su njegovi preći ravnali svojim arapskim konjima. Prije samoga uzleta skupilo se njih troje u posebnu grupu, kojoj su svi svraćali pažnju. On se nehajno naslonio na svoj crveni aparat, koji ga je imao ponijeti u zrak, dok su ga obe dame mjerile

Najnoviji roman! *Najnoviji roman!*

K SREĆI

Ruski napisala Lappo-Danilevska — Preveo A. Jakšić
Cijena 30 Din, za naše pretplatnike samo 20 Din
KNJIŽNICA DOBRIH ROMANA

osvajačkim pogledima: Američanka u ljubičastom pilotskom odijelu, koje je potpuno odgovaralo njenom ljubičastom aparatu. Anita je sa modrosivim odijelom pristajala uza svoj modrosivi aeroplan.

Taki se šalio: »Koja će mi od vas dviju doći najbliže ili me možda premašiti?«

»Hoće li to imati posebno značenje?« upita smjelo modrosiva pilotkinja, bacajući pogled mržnje na suparnicu.

Takija je to razveselilo: »Ajde da to ugovorimo? Neka bude posebno značenje. Ja obećajem moju pilotsku ruku pobjednici! Prihvaćate li?«

Žurno se ispremiješaše glasovi obih pilotkinja hladno i oštro: »Topp! Stoji!« Stresoše rukama tako, da su im kite cvijeća ispale na zemlju i tamo ostale.

Poče veliki lijet, strojevi zaropotaše, ukrcaše se letači i letačice. Skližući se elegantno uzdigoše se. U zvukove motorâ umiješa se neka svirka i neki pljesak... Za čas je cijela četa letača bila visoko gore u zraku i izmicala je, da se vidjela samo kao jato ždralova.

Taki se nije žurio i kao bezbrižan letač napravio je nekoliko aeroplanskih majstorija. Drugi su nastojali da što bolje iskoriste zračne struje, najprije kao zatrkivajući se, a onda sve većom jurnjavom prema cilju. S početka su se pilotkinje držale u sredini, a onda nekako istodobno jakim zaletom prodriješe pred druge letače. Nije se pazilo na krasne krajeve tamo dolje. Svaka je od letačica zagrizla u usnice, upotrebila najveće znanje i proračunavanje, najbolje poznavanje svoga stroja i njegove snage. Zamašno je bilo, o čem se radilo, pobjeda će biti pobjeda ljubavi. Nagrada je bila ruka najboljeg pilota. Obje su se mjerile u borbi. Sunce je zablještavalo, odsjajivalo od sivomodre i ljubičaste kovne plohe i odražavalo se u neizmjernost.

Američanka je osjećala probadanje i umornost u glavi. Nije li možda slabo trenirala? Nije li možda prešla mjeru u koktejima prilikom sinoćnje proslave, što su je njoj u čast priredili, ma da to šport strogo zabranjuje? Pa to sada mora okajati!

Pred očima joj zaiskri, ruka popusti. Tek nešto malo bila je pred njom Talijanka Anita sa brazgotinom, s onom brazgotinom za koju se govorilo, da ju je Taki poljubio kad se jednom istakla. Zar da je opet poljubi? Zar da siva pobijedi?

Tek je malo izmakla, sad malo više, i evo konačno znatno.

Hoće li je moći dostići? Zdvojnost, nemoćni bijes, neprijateljica i suparnica pred njom, bliže njemu, koji sjedi u crvenom aeroplanu i elegantno i sigurno pred njima juri. Približuje mu se, osvaja rekord. To više nije drugarska utakmica! Odjednom osjeti bol u srcu, svanu joj u mozgu: Radi se o ljubavi! Radi se o životu! Pobjeda ili propast! Zar ona ne može pobijediti Anitu? Škripeći zubima, morade ljubičasta pilotkinja priznati, da ne može. Ona je letjela odmah iza nje, malo po strani. E pa neka onda umre Anita, makar i s njom zajedno. Sudar bi izgledao sasvim prirodan, nesretan slučaj, obje će se strmoglaviti u dubinu. Stisnute se usnice zakrvavile, orlovske oči pocrvenjele i bijesom zakrijesile. Tu ima još toliko snage, toliko se može napregnuti, da dovede do sraza, a svejedno joj je, kako će i šta biti poslije.

Kao razdražen zmaj poskoči ljubičasti stroj iz svoga smjera i ustremi se sve bliže i bliže prema sivome. Anita opazi užasnuta, da dolazi napadaj.

OBITELJ PRVOG PREDSJEDNIKA ŠPANJOLSKE REPUBLIKE ALCALE ZAMORE, KOJEGA SU SOCIJALISTI POBIJEDIVŠI U IZBORIMA NEDAVNO SVRGLI TE IZABRALI NOVOGA PREDSJEDNIKA REPUBLIKE AZANJU

To je sigurno napadaj. Ako brzo trgne strojem dolje? Nije bilo vremena za razmišljanje. Mehanički joj ruka povuče, nesvijesna sigurno, da bi to mogao biti jedini spas. Ona potegnu, ali u to osjeti sudar. Propeler je slomljen, šta li? Ona izgubi svijest osjetivši prije da pada iz visine. Američankin se je stroj prebacio i padao sav u plamenu.

U novinama je stajalo, da su se zrakoplovi poznatih i vještih letačica Anite Muroni i Floranse Majl na nerazumljiv način sukobili i sunovratili. Američanku su našli kao lješinu pod izgorjelim ostacima njena stroja, a sinjorina Anita je prošla s razmjerno lakšim ozledama.

Taki — pobjednik, koji je prvi stigao na cilj, primi vijest bez da je i okom trenuo, malo je trgnuo ramenima i metnuo cigaretu u usta. Može li Anita biti pobjednica? Je li ona bila kriva tome tragičnom svršetku natjecanja, koje je on nazvao ljubavnom utakmicom?

Njegov jedan pogled na ranjenicu, kad je otvorila oči, osvjedočio ga je o njenoj nekrivnji.

On se sagne i poljubi njenu brazgotinu.

NAŠ DOM

Dobar tek

JELOVNIK ZA OVAJ TJEDAN

N e d j e l j a. Objed: Pileći ragu. Kotleti poput divljači sa žličnjacima i zelenom salatom. Savijača s trešnjama. — Večera: Meso i kolači od objeda.

P o n e d j e l j a k. Objed: Juha od mrkve s prženim žemljinim kockama. Drobljenac sa salatom. — Večera: Špinat s jajima.

U t o r a k. Objed: Juha od rajčice. Pirjani grašak sa faširanim odescima. Jagode. — Večera: Mladi krumpir na maslacu.

S r i j e d a. Objed: Juha od zelenja. Okrugljice od sira sa umakom od pekmeza. — Večera: Hrenovke s kašom od krumpira.

Č e t v r t a k. Objed: Juha od graška. Meso na biberu s krumpirima i salatom. — Večera: Gris na mlijeku sa čokoladom.

P e t a k. Objed: Mliječna juha. Varivo od mahuna. Pita sa šumskim jagodama. — Večera: Salata od mahuna.

S u b o t a. Objed: Juha od grisa (krupice). Pohana piletina sa salatom. Kolači s jabukama. — Večera: Sir s vrhnjem.

JUHA OD GRISA. Skuhaj s govedskim kostima juhu od grisa. U posebnom loncu miješaj dobro 1 žumanjak sa sokom od polovice limuna i malo mlijeka, pa u to uspi neprestano miješajući juhu od grisa.

OKRUGLJICE OD SIRA. Miješaj 2 cijela jaja sa 6 dkg maslaca pa primiješaj u to 25 dkg kroz sito prognječena svježeg sira, 13 dkg grisa te posoli. To tijesto stavi u obliku velike okrugljice u stari ubrus, koji si prije namazala maslacem, pa ga sveži, ali tako, da bude u ubrusu više mjesta, nego što ga zauzima tijesto. Tada objesi ubrus sa tim tijestom za varjaču i tako kuhaj 1 sat u slanoj vodi. Kad je okrugljica tako kuhana, razreži je na nareske i pospi žemljinim mrvicama prepršenima na maslacu te šećerom i cimetom. Nosi na stol s umakom od pekmeza.

KOLAČI S JABUKAMA. Naribaj na ribež 1 kg opranih neoguljenih jabuka te ih pirjaj sa 4—5 žlica vode, 10 dkg šećera i 5—6 dkg očišćenih i nasjeckanih grožđica. Zatim pusti da sve ohladi. Načini tijesto od 25 dkg maslaca, 30 dkg brašna, 4—5 žlica mlijeka, 1 žumanjka, 5 dkg šećera i malo soli. Tijesto rukom na daski dobro umijesi, razvaljaj i presloži, iznova razvaljaj i presloži, pa učini tako i treći put. Tada pusti tijesto jedan sat da stoji. Zatim nareži kao hrbat noža debele četvorine, na svak stavi onu smjesu od jabuka i prekrij uglovima. Svaki kolač premaži bjelanjkom. Peci ih u vreloj pečenjari i dok su još vreli, pospi vanilijinim šećerom. *S. A.*

Trudne, bolne, teške noge,
osjetljive od napora prehlade, otečeni tabani, stare ozebine i žuljeve odstranjuje
MRAVLJA SOL (Formica sal)
Vatrene, bolne, teške noge i tabane nestaju za osvježenje tijela, ruku, nogu, mišićja, za pospješenje kolanja krvi i jačanje organizma, mišićja i krvi, kod upale tabana od prehlade, za kupanje nogu. Pokusni omot Din 3·—, veći omot Din 15·—
Dobiva se samo u
Ljekarni BARTULIĆ, Zagreb,
Dolac kraj Tržnice

DOMAĆICE
Kupujte staklenu, porculansku i vatrostalnu (feuerfest) robu u domaćoj staklani
R. PASARIĆ
Ilica 5 ZAGREB Ilica 5

Novo! Novo!
Pavao Matijević:
SV. ANTUN PADOVANSKI
Samo 1 dinar
Društvo sv. Jeronima u Zagrebu

DOGAĐAJI

1. Lipnja: Abesinski car Haile Selasie pobjegao iz svoje države.
2. Nemiri u Palestini.
3. Balkanski Savez vijeća u Beogradu.
4. Međunarodni katolički radio-kongres u Pragu.
5. Talijani ušli u Adis Abebu.
6. Sastanak Male Antante u Beogradu.
8. Negus Haile Selasie stigao u Jerusalem.
9. Mussolini proglasio aneksiju Abesinije, a talijanskoga kralja novim abesinskim carem.
10. Za novog predsjednika španjolske republike izabran Azanja, bivši predsjednik vlade.
12. Sv. Otac Papa Pijo XI. svečano otvorio svjetsku izložbu katoličke štampe.
13. Nova Schuschniggova vlada u Austriji bez kneza Starhemberga, koji je pravio neprilike kršćanskim socijalistima u vladi.
14. Talijanski parlamenat uzakonio aneksiju Abesinije i proglašenje talijanskog imperija.
15. Poljska vlada Košćialkowskoga odstupila, a novu sastavio general Sladkowski.
16. Opsadno stanje u Jerusalemu. — Hrvati u audijenciji kod Sv. Oca Pape.
17. Umro bivši predsjednik grčke vlade Caldaris, iza Venizelosa i Kondilisa treći grčki političar u kratko vrijeme.
18. Američka država Kolumbija predlaže, da se osnuje američki Savez Naroda.
19. U Palestini sve veći nemiri.
20. Vođa španjolskih katolika Gil Robles proti fašizmu.
21. Radi se o sredozemnom sporazumu između Engleske i Italije.
22. Habsburgovci razvijaju u Austriji sve življu akciju.
23. Belgijski kralj posreduje između Engleske i Italije.
24. Izbori u Belgiji: katolici 79, reksisti katolici 21, flamanci katolici 16, socijalisti 70, komunisti 9, liberalci 23 mandata.
25. U Kataloniji ljevičarska vlada.
27. Poljski ministar vanjskih posala Beck u Beogradu.
28. De Valera najavljuje za jesen nov ustav Irske.
29. Gömbös htio proglasiti u Madžarskoj opću vojnu dužnost, ali to ne da Horthy.
30. Vođa belgijskih komunista u audijenciji kod kralja Leopolda.
31. Svjetski kongres Katoličke Akcije u Vatikanskom Gradu, na njem zastupani i Hrvati.

O SIROMAŠNOM I BOGATOM KROJAČU

SLOVAČKA NARODNA PRIČA

U nekom je selu živio krojač, kojega je gospodin Bog obilno nadario djecom... Jedva je mogao zaraditi za kruh i juhu. Imao ih je već toliko, da je i u kalendaru za njih imena nedostajalo.

No to ni ne bi bilo najveće zlo! Mnogo gore je bilo, što je na leđima imao ogromnu grbu, radi koje se nije mogao niti pošteno naspavati. Tako je slabio iz dana u dan i gubio pomalo volju za rad.

U mjestu je bila neka vrlo mudra baka. Ona mu je savjetovala, neka u pola noći otiđe u obližnju goru. Tamo će naći studenac, kraj kojega vile plešu. Kad se vile naplešu i umiju u vodi, okupat će noge i htjeti da otiđu. Onda neka on pristupi kroz grmlje k njima i neka ih zamoli, da ga vodom polijevaju po leđima... Ako mu sve to uspije, sigurno će mu nestati grbe.

Krojač je načinio, kako mu je baka kazala. Prije pola noći otišao je u goru, i tražio onaj izvor. No tek što ga je našao, došle su vile i stale ga moliti, neka s njima pleše.

Isprva on nije htio, jer — da ne zna dobro plesati, da je ružan i grbav i prestar i da nije obučen za ples i da baš ne će pristajati, ako on zapleše s tako krasnim djevojkama. No uzalud se izgovarao; tako su ga molile, da je htio ne htio morao ući u ples.

No zato, jer je on tu bio jedini muškarac, nije plesao samo s jednom ili samo s drugom, da ne bi ostalima bilo krivo, nego ih je uljudno zamolio, neka načine kolo, a on je stao u sredinu. Vile su učinile, kako im je rekao; napravile su kolo, uhvatile se za ruke i počele se oko njega vrtjeti i izvoditi razne plesove. Krojač im se ljubezno smješkao, klanjao i sam plesao u kolu. Vilama se svidjelo to, da nije ni jednoj dao prednost i da nije ni jednu uvrijedio. Kad su se do sita naplesale, upitale su ga, kakvu nagradu želi za taj lijepi ples. On im je otvoreno rekao, da ne želi ništa drugo, nego da mu skinu grbu s leđa. Silno mu smeta, pa da bi je rado ostavio ovdje kod izvora. Vile su se nasmijale i udovoljile mu želji. Uhvatile su ga, zamočile ga u vodu — i grbe je nestalo.

Kad je siromašni krojač došao kući, vijest o nestaloj grbi odmah se raznijela po cijelome selu...

U istome mjestu na drugom kraju bio je drugi krojač. Taj je imao još veću grbu, ali nije imao djece, ni žene, a bio je bogat. I on je saznao tu vijest. Došao je k svome prijatelju i ispitivao ga, kako se sve to dogodilo.

»No zar samo to? Ja ću ih tako vrtjeti, da će im se oznojiti leđa... samo neka mi skinu grbu,« junačio se on. »A sa mnom će plesati prije nego s tobom, jer sam bogatiji i mlađi od tebe.«

»Načini, kako znaš. Ja ti od srca dobro želim,« rekao mu je siromašni krojač i dao se na posao, koji mu je već sada bolje išao od ruke.

Još je dugo vremena trebalo do ponoći, no bogati krojač se već šetao pred izvorom i opipavao grbu, koje je domalo trebalo nestati s njegovih leđa.

Vile su došle točno u dvanaest. Pitali su krojača, što želi. On im je ispričao, po što je došao. Pohvalio se, da je bogatiji, ljepši i mlađi nego njegov drug, da će ih on dobro zavrtjeti, i odmah je počeo tražiti najljepšu od njih. Kad ju je izabrao, počeo je s njom plesati. I tako je dugo s njom plesao, da su se ostale kroz to vri-

DOŠLE SU I VILE I STALE GA MOLITI...
Crtnja od Kamila Ružičke

jeme skoro smrznule. Silno su se naljutile na njega, što jednoj posvećuje toliku pažnju, a drugima ništa.

Kada je htio da zapleše s drugom, ona ga je odbila i predbacila mu, što je drži ružnijom od njezine sestre, kojoj je dao prednost.

Krojač se izgovarao, molio i druge vile za ples, no svaka je odbila.

Kad ga više nijedna nije htjela, uvidio je, da od plesa ne će ništa biti... Molio ih je, neka mu skinu grbu s leđa, kao što su to juče načinile njegovu drugu. No jedino ona, s kojom se tako vrtio, bila je spremna da mu pomogne. Ostale nijesu htjele. One su se čak dogovorile, da će mu još i onu jučerašnju grbu prilijepiti na leđa. Tako i učine. Uhvatiše bogatog krojača, umoče ga u vodu, prilijepiše mu onu grbu siromašnoga krojača i pustiše ga kući.

Tako se siromašni krojač riješio svoje grbe, a bogati se domogao još jedne.

Prevela ZLATA PERINIĆ

CAREVNA I SEDAM VITEZOVA

7. PO A. PUŠKINU — ILUSTRIRAO ANATOL SERGEJEV

Mrtvu carevnu staviše vitezovi u stakleni kovčeg te je odnesoše kroz tamnu noć u pustu goru, da je ondje polože u grob.

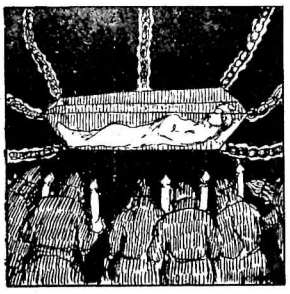

Za grob joj izabraše mrku podzemnu špilju, u kojoj privezaše kovčeg sa sedam lanaca. Plačući oprostiše se zatim od svoje carevne.

Carica je opet pitala čarobno zrcalo, da li je najljepša. »Jest, sada si carice, najljepša na svijetu!« odgovori zrcalo zadovoljnoj carici.

Dotle je kraljević Elizej, zaručnik mlade carevne, po svijetu tražio svoju zaručnicu, koju kao da je zemlja progutala. (Nastavit će se.)

GDJE JE ČIKA DOBRIJAN?

Tako pita deset tisuća čitalaca „Obitelji". Već dva tjedna ga nema. Čekaju ga nestrpljivo mlada srca, jer im bez Dobrijana „Obitelj" nije ona prava „Obitelj", koju su baš radi dobroga čike u ovo osam godina toliko zavolila. A čike nema. Kao da je u zemlju propao, otkad propade Abesinija. Ali ne, ne može to biti, da je i čike Dobrijana nestalo zajedno s Abesinijom, u koju ga je odvela zla kob! On nam se opet mora vratiti! Samo da nam je znati: gdje je i šta se ne javlja? . . .

ŠALE

IZ ISTOGA BURETA. Gost: »Slušajte! Vaše vino p sam dinar ne vrijedi ni pišiva boba!«

Krčmar: »Pa to je ono isto vino, što ga inače točim i po dvanest dinar, a koje ste vi prije uvijek toliko hvalili.«

PRAŠAK PROTIV GAMADI. Mušterija: »A vrijedi li što ovaj vaš prašak protivu gamadi?«

Trgovac: »Upravo je izvanredan! Otkako ga upotrebljavamo, gamad ni ne će što drugo da jede.«

MIRAN STAN. Stanar: »Draga gospođo! Vi ste u novinama oglasili, da iznajmljujete mirnu sobu, u kojoj se može nesmetano stanovati, a vi ovaj tjedan dolazite evo već po peti put i tražite od mene, da vam platim stanarinu . . .«

ZALETIO SE. »Šef: »Koji je danas dan?«

Činovnik: »Ponedjeljak? — Onda je sutra već utorak, a prekosutra srijeda. I tako je prošlo pola tjedna, a da se ništa nije uradilo!«

U BAZARU. Mušterija: »Pa ova trubljica ima samo jedan jedini glas!«

Prodavač: »Zar bi vi za deset dinara možda htjeli čitavu vojničku glazbu?«

U MENAŽERIJI. Posjetnik: »Što? Ovaj tigar zar da je pet metara dug i tristo dvadeset kilograma težak? To je vrlo pretjerano!«

Krotitelj: »Evo vam metar i vaga, pa se osvjedočite sami!«

DJEČJA RADOZNALOST. Božica: »Kaj ne, mamica, sladoled se na ledu kuha?«

SVI SU PRVI. Stric: »No, djeco! Kako je s vama u školi?«

Jurica: »Ja sam najbolji u čitanju.«

Ivica: »Ja sm pak prvi u računanju.«

Mirica: »A ja prva u pisanju.«

Perica: »A ja — ja sam prvi na ulici, kad se škola svrši.«

UČITELJ U ŠKOLI nakon predavanja o nebeskim tjelesima upita:

»Reci mi, Đuka, što nam je potrebnije sunce ili mjesec?

»Mjesec,« odgovori Đuka.

»Kako to?« upita učitelj.

»Jer po danu imamo ionako dosta svijetla,« odvrati Đuka.

NA TELEFONU. On: »Slušaj Ankice! Mogu ti ja večeras doći k tebi?«

Ona: »Kako ne bi mogao, dragi Antune!«

On: »Pardon! Ali ja nisam Anton.«

Ona: »Nisam ni ja Anka!«

MEĐU GLAZBENICIMA. Dva se prijatelja glazbenika nakon oduljeg vremena sretnu na ulici pa će jedan zapitati drugoga:

»No, kako mi živiš?«

»U a-duru,« glasio je odgovor.

»U A-duru? Što to znači?«

»Tri križa! Imam naime zlu ženu i dvije neudate kćeri.«

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

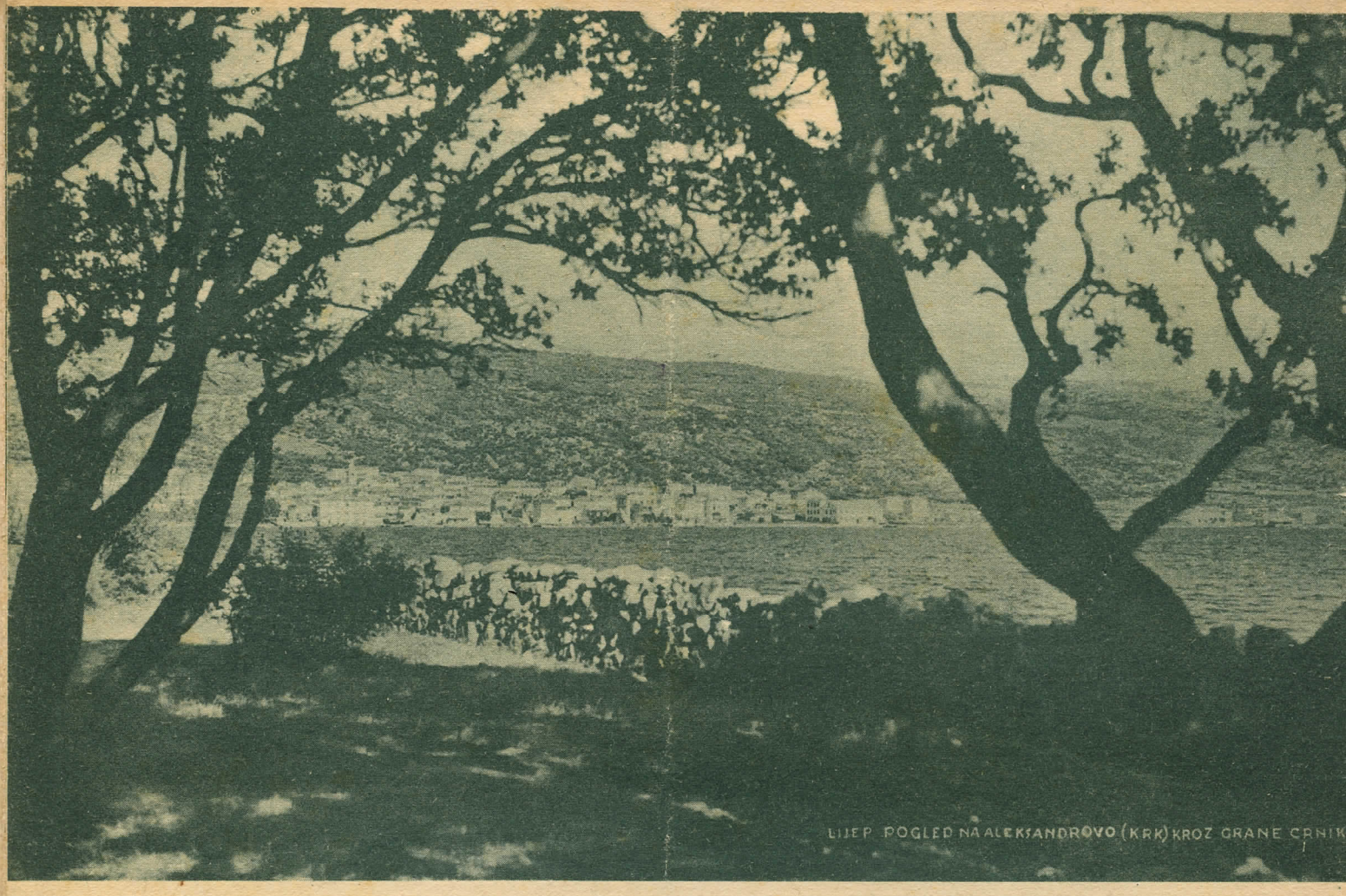

LIJEP POGLED NA ALEKSANDROVO (KRK) KROZ GRANE CRNIK

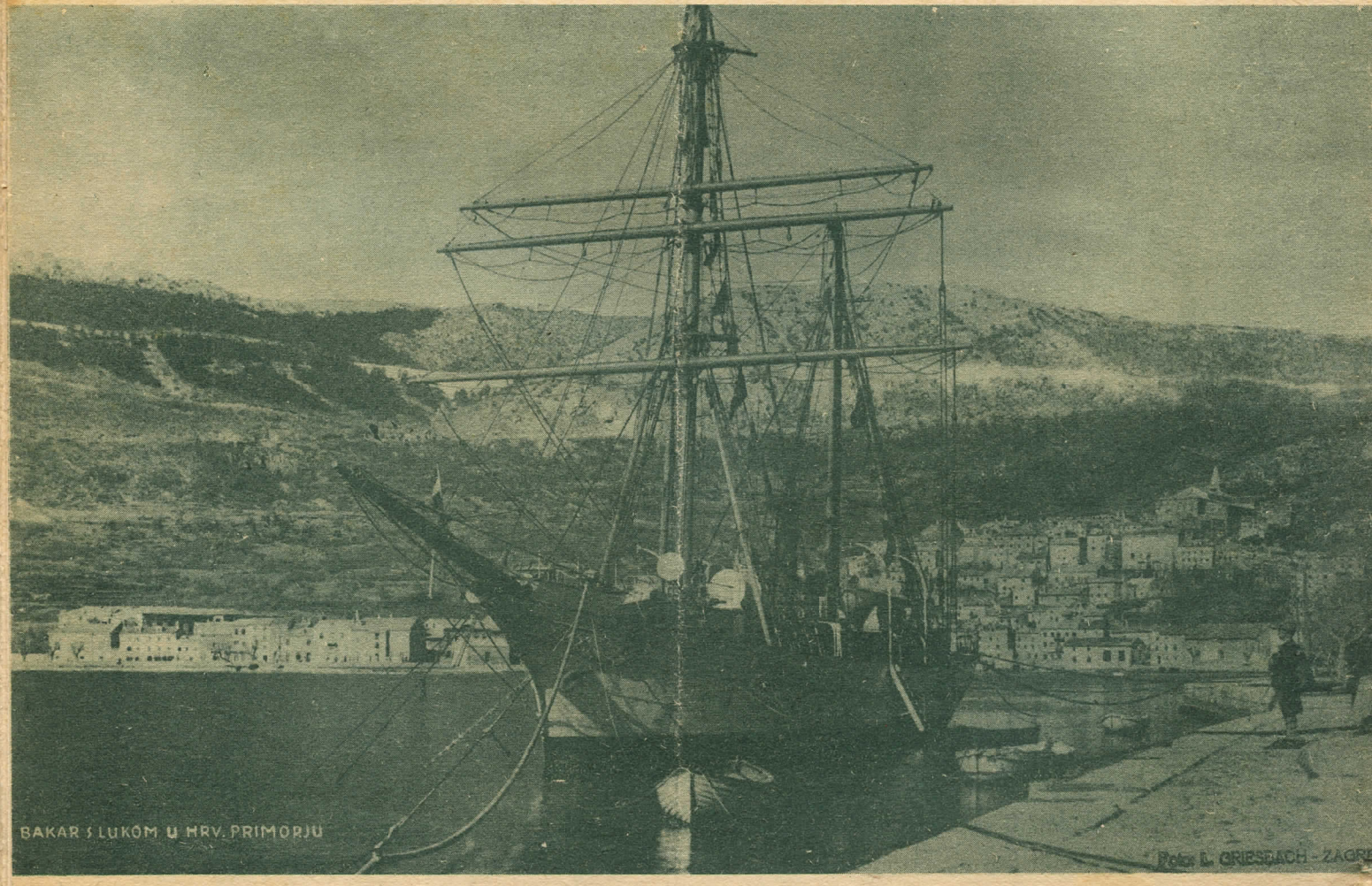

BAKAR S LUKOM U HRV. PRIMORJU

Foto L. GRIESBACH - ZAGR